

**ЗАШТИТНИК
ГРАЂАНА,
РОДНА
РАВНОПРАВНОСТ
И ПРАВА
ЛГБТИ ОСОБА**

Финансирано
од стране Европске уније
и Савета Европе

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Имплементирано
од стране Савета Европе

Заштитник грађана

О ЗАШТИТНИКУ ГРАЂАНА

Заштитник грађана Републике Србије је државни орган успостављен да, радећи независно, самостално и без било чијег утицаја, штити права грађана тако што контролише законитост и правилност рада органа јавне власти.

Заштитник грађана је, по посебној процедури, изабрани грађанин заоденут у форму државног органа како би друге грађане институционално штитио од самовоље органа власти и унапређивао људска права, владавину права и добру управу.

Заштитник грађана поступке контроле води не само у циљу заштите права грађана већ и јавног интереса заснованог на потреби да органи власти раде законито и правилно, да власт врше стручно и савесно.

Важно је истаћи да Заштитник грађана не одлучује о правима, обавезама и на закону заснованим интересима грађана и грађанки, већ контролише рад органа јавне власти и препоручује им како да евентуалне пропусте на штету права грађана исправе.

Заштитнику грађана у обављању послова утврђених законом помажу заменици у оквиру овлашћења која им он пренесе, при чему се посебно води рачуна о заштити права лица лишених слободе, родне равноправности, права детета, права припадника националних мањина и права особа са инвалидитетом.

Органи чију законитост и правилност рада Заштитник грађана контролише су:

- Органи јавне власти (министарства, као и бројни други органи)
- Органи аутономних покрајина (покрајински секретаријати и заводи и други органи),
- Јединица локалне самоуправе (градска/општинска управа, центар за социјални рад, школе),
- Организације којима су поверена јавна овлашћења (Републичка радиодифузна агенција, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Републички фонд за здравствено осигурање, Агенција за привредне регистре и друге организације),
- Државно правобранилаштво.

Заштитник грађана не може да контролише рад Народне скупштине, председника Републике, Владе, Уставног суда, судова и јавних тужилаштава.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА, РОДНА РАВНОПРАВНОСТ И ПРАВА ЛГБТИ ОСОБА

Уставом Републике Србије гарантује се равноправно учешће жена и мушкараца у свим областима јавног и приватног живота, због чега су органи јавне власти дужни да прате остваривање родне равноправности и да развијају политику једнаких могућности. Родна равноправност је једна од области којој Заштитник грађана посвећује пуну пажњу у свом раду, баш као и унапређењу права и положаја ЛГБТИ особа које су међу најугроженијим друштвеним групама и које су често жртве насиља и дискриминације због своје сексуалне оријентације и/или родног идентитета.

Осим поступања по притужбама грађана или по сопственој иницијативи, Заштитник грађана спроводи и бројне промотивне и активности унапређења правног и институционалног оквира ради остваривања родне равноправности у друштву и унапређене заштите ЛГБТИ права.

Ради илустрације и бољег разумевања надлежности Заштитника грађана, испод су наведене неке од ситуација у којима се можете обратити Заштитнику грађана ради остваривања родне равноправности, заштите од насиља у породици и заштите права ЛГБТИ особа.

**У области родне равноправности
Заштитнику грађана се можете обра-
тити у некој од наведених ситуација
уколико сте:**

- трудница којој није исплаћена накнада зараде иако је послодавац благовремено доставио сву потребну документацију надлежном органу, којој није исплаћена накнада зараде у припадајућем износу или је исплаћена у износу нижем од минималне зараде;
- трудница или породиља чији послодавац није благовремено доставио сву потребну документацију надлежном органу ради исплате накнаде зараде, а инспекција рада којој сте се обратили није предузела потребне мере;
- трудница или породиља чији послодавац није исплаћивао порезе и допринесе због чега јој је отежано остваривање права на накнаду зараде за време одсуства са рада по основу трудноће и порођаја, а пореска инспекција којој сте се обратили није предузела потребне мере;
- породиља којој надлежни орган градске или општинске управе није у законском року донео решење о признавању права на породиљско одсуство, одсуство ради неге детета и посебне неге детета или Вам је решењем одређена накнада зараде у износу нижем него што Вам по закону припада;

- жртва насиља у породици или партнерским односима и уколико нисте добили адекватну помоћ, подршку и заштиту од стране центра за социјални рад, полиције и/или здравствене установе.

У области заштите права ЛГБТИ особа, Заштитнику грађана се можете обратити у некој од наведених ситуација уколико:

- као жртва насиља и претњи нисте добили адекватну заштиту од стране полиције;
- сте приликом пријављивања насиља и претњи били изложени посебно некоректном и незаконитом поступању полицијских службеника;
- након претрпљених повреда нисте добили адекватну помоћ и здравствену заштиту од стране надлежне здравствене установе;
- сте жртва насиља у породици или партнерским односима и уколико нисте добили адекватну помоћ, подршку и заштиту од стране центра за социјални рад, полиције и/или здравствене установе;
- је надлежна матична служба одбила да Вам изда уверење о слободном брачном стању у сврху склапања истополног брака у иностранству;

- сте због своје сексуалне оријентације и/или родног идентитета изложени посебно некоректном и незаконитом поступању службеника у матичној служби;
- сте због своје сексуалне оријентације и/или родног идентитета изложени посебно некоректном и незаконитом поступању од стране наставног и стручног особља у школи или на факултету;
- сте због своје сексуалне оријентације и/или родног идентитета изложени вршњачком насиљу и другим видовима кршења људских права у школи или на факултету, а наставно и стручно особље у установи Вам није пружило адекватну помоћ, подршку и заштиту;
- због свог родног идентитета нисте добили адекватну услугу здравствене заштите или сте били изложени посебно некоректном и незаконитом поступању у здравственој установи;
- у поступку прилагођавања пола родном идентитету нисте добили адекватну подршку и здравствену услугу од стране здравствене установе;
- је установа за извршење кривичних санкција у којој сте лишени слободе одбила да Вам као транс особи омогући приступ одговарајућим здравственим услугама у процесу транзиције – прилагођавања пола родном идентитету;

- је надлежна матична служба одбила да изврши промену имена и ознаке пола који је стечен рођењем у матичним књигама, након што се прилагодили пол родном идентитету и након што сте испунили све услове прописане Законом о матичним књигама;

Важно је напоменути да у случају да предмет Вашег обраћања није у надлежности Заштитника грађана, запослени у овој институцији ће Вас упутити да се обратите надлежном органу ради остваривања својих права.

ПОСТУПАК ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Заштитник грађана покреће поступак по притужби грађана или по сопственој иницијативи. Притужбу може поднети свако физичко или правно лице, домаће или страног, које сматра да му је актом, радњом или нечињењем органа управе повређено људско или мањинско право и слобода.

Притужбу у име физичког лица, уз његову сагласност, може поднети удружење које се бави заштитом људских права.

Притужбу због повреде права детета могу поднети његов родитељ или старатељ, као и удружење које се бави заштитом права детета, уз сагласност родитеља или старатеља детета или уз сагласност детета старијег од десет година. Дете може самостално поднети притужбу ако је навршило десет година.

Ако је повређено право правног лица, притужбу може поднети лице овлашћено за заступање правног лица.

Заштитник грађана не поступа по анонимним притужбама. Изузетно, ако сматра да у анонимној притужби има основа за његово поступање Заштитник грађана може покренути поступак по сопственој иницијативи.

У нарочито оправданим случајевима Заштитник грађана има могућност да не открије идентитет притужиље односно притужиоца.

Заштитнику грађана можете да поднесете притужбу односно да се обратите на следећи начин:

- Усмено, тако што ћете се јавити телефоном (број телефона 011/20 68 100)
- Писаним путем достављањем притужбе редовном или електронском поштом (Делиградска 16, 11000 Београд, zastitnik@zastitnik.rs),
- Лично, доласком у пријемну канцеларију (Делиградска 16, Београд, сваког радног дана од 9.00 до 16.00 часова).

У телефонском разговору добићете основне информације о институцији, као и савет како да поступите у конкретном случају да бисте заштитили своја права. У пријемној канцеларији биће Вам пружена стручна помоћ приликом састављања притужбе коју можете поднети и усмено.

Образац притужбе можете пронаћи на интернет адреси:

<https://zastitnik.rs/index.php/prituzba>

Притужбу можете поднети на било ком језику, бесплатно.

Заштитник грађана може да реагује када органи јавне власти:

- не поштују прописани поступак;
- неоправдано дуго воде поступак;
- погрешно примењују законе и друге прописе;
- не спроведе односно не извршавају донете одлуке;
- ускраћују тражене информације.

Заштитник грађана не може да реагује:

- ако предмет на који указује поднета притужба није у његовој надлежности;
- ако се ради о одлукама судова, Уставног суда, Владе Републике Србије, Народне скупштине, председника Републике;
- ако је притужба поднета пре него што су искоришћена претходна

правна средства пред органима управе осим ако се ради о притужби детета;

- ако је протекло више од три године од извршене повреде права, односно поступања или непоступања органа управе у вези са учињеном повредом права грађана у моменту подношења притужбе;
- ако је притужба анонимна или увредљива или је о њеној основности већ одлучивано;
- ако протекне рок остављен да се притужба допуни подацима потребним за поступање, односно отклоне уочени недостаци чије отклањање је потребно ради вођења поступка пред Заштитником грађана.

Уколико Заштитник грађана не нађе основ да покрене поступак контроле по Вашој притужби, обавестиће Вас о разлозима и посаветовати коме да се обратите за заштиту својих права. Када Заштитник грађана нађе да има основ да се објективно посумња у законитост и правилност рада органа управе и да сте покушали али без успеха да у неком другом поступку заштитите своје право, покренуће поступак према органу, о чему ће обавестити Вас и орган.

У сваком тренутку имате право да се информишете о току поступка у контакту са запосленим, односно запосленом који су задужени за рад по Вашој притужби.

ПРИТУЖБА

Бр. притужбе
Попуњава Стручна служба
Заштитника грађана

1. ЛИЧНО

Подаци о подносиоцу

Име

Име једног родитеља

Презиме

Адреса

Град

Телефон

Е-маил

Остали подаци о подносиоцу (попуњавање ове рубрике није обавезно. Ову рубрику можете попунити уколико сматрате да наведени подаци могу бити од значаја за решавање ваше притужбе)

Датум рођења

Пол — женски

Занимање — *економска техничарка*

Националност — *Словакиња*

Држављанство — *Србије*

2. ПРЕКО ДРУГОГ ЛИЦА

Подаци о пуномоћнику (ако постоји)

Име

Презиме

Адреса

Телефон Е-маил

3. Врста права и слобода која су повређена

Право на социјалну заштиту

4. Орган или организација на које се односи притужба (адреса, телефон)

Центар за социјални рад и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

5. Додатне информације (име, презиме и функција службеника који је повредио право подносиоца, место и датум учињене повреде)

6. Сажети опис повреде права. Наведите податке о поступку, акту (решење, закључак и сл., са бројем и датумом доношења уколико постоји) или радњи којима Вам је повређено право

Поднела сам захтев за признавање једнократне новчане помоћи, јер сам као лезбејка у посебно незавидном положају и не могу да нађем посао. Породица ме не прихвата, немам од чега да живим. због чега сам од центра тражила да ми призна право на једнократну новчану помоћ.

Од подношења захтева је протекло је 30 дана, нисам добила писани одговор, а приликом подношења захтева, запослена у центру ми је рекла да свакако нећу добити помоћ јер не испуњавам услове.

Ургирала сам код Центра за социјални рад да одлучи по мом захтеву и да ми

(писано) достави одлуку, Пошто нисам добила одлуку, већ само обавештење да, због бројних предмета, мој још није обрађен и да морам да сачекам јер нисам једина, обратила сам се Министарству за социјална питања. Прошло је два месеца, нисам добила одговор из Министарства.

Молим Вас да предузмете мере из своје надлежности, како бих добила одлуку.

7. Прилози (копије одлука, извода, извештаја, потврда, изјава, докумената и других доказа којима потврђујете/ поткрепљујете наводе притужбе)

8. Напишите која сте правна средства искористили пре обраћања Заштитнику грађана (пред којим органом и када)

Ургенција директору центра за социјални рад

Допис Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

9. Да ли сте се раније и којим поводом обраћали Заштитнику грађана?

Ова публикација је припремљена уз финансијску подршку Европске уније и Савета Европе. Ставови изражени у овом документу не представљају званичан став Европске уније или Савета Европе.

Савет Европе је водећа организација за људска права на континенту. Обухвата 46 држава, укључујући све чланице Европске уније. Све државе чланице Савета Европе потписале су Европску конвенцију о људским правима, споразум чији је циљ заштита људских права, демократије и владавине права. Европски суд за људска права надгледа примену Конвенције у државама чланицама.

www.coe.int

Земље чланице Европске уније су одлучиле да удруже своја знања, ресурсе и судбине. Заједно су изградиле стабилно окружење, демократију и одрживи развој задржавајући културну разноликост, толеранцију и индивидуалне слободе. Европска унија је посвећена дељењу својих достигнућа и вредности са земљама и народима ван својих граница.

www.europa.eu

Финансирано
од стране Европске уније
и Савета Европе

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Имплементирано
од стране Савета Европе

Заштитник грађана